

„Dosti psov uduši jelena, dragi sin... Vsi krčeviti napor napoleonovi, vsa novačenja in prostovoljni darovi ne morejo pomagati — ker je trudno ljudstvo in armada. Da, Andrian, mi gremo zopet resnim časom naproti. Pa ti delaš dobro,“ se nasmeji Martin, ko se vrne Mabelle, „v Telegrafu čitam: Tristo frankov od postojnskega intendanta.“

„Pozabili so natisniti pri vsoti, poslani po meni iz Bistrice, Postojne in Senožeč. Tu 3870, Bistrica 4254, Senožeče 2670 — vsa Kranjska 77.000 frankov prostovoljnih darov za vojno.“

„Prostovoljnih!“ se nasmehe Martin. „In še konje in vojake, katere so poslali Ilirci po zgledu Francozov. Samo prostovoljni darovi, moj sin! Zato pa je pohvaljen maire, zato sta dobila baron Zoïs in škof ljubljanski in senjski, tržaški kanonik Rado dekoracije častne legije. Čemu jim bodo po našem odhodu? In vse od nas začeto delo, šole in druge naprave? Zdi se, da ustavi Previdnost prenašli tok novih idej, ki so pomladile svet.“

„Če so prišle prežgodaj kam, je to na Kranjskem,“ se nasmeji Andrian, „pa upajmo, da pridejo Kranjci še za nami.“

Kakor vihar so bili prišli Francozi, podirali so jezove starih naprav, prinesli mulje in dračje novih šeg na plodno njivo barkinskega poštenja. Kakor vihar so odšli, trdih sinov brd se ni prijela tuja navlaka, Reka je šumela preko njih in vse je bilo, kot bi ne bilo nikdar. Zadovoljen vrnitve starih časov in ohranjenega poštenja hiše, je pozdravil stari ata radostno Grga, ki se je vrnil zdrav iz vojne. Samo malo čuden. Redkih besed se je ogibal družbe, po-

sebno ženske. „Se že premeni, ko se oženi,“ so menili modri ljudje. Toda Grga se ni maral ženiti in ker ni gospodarja brez gospodinje, je prevzel Tone gospodarstvo. V hišo je prišla mlada nevesta. Neprijazno se je je ogibal Grga. Kot da ga boli. Mati je umela in trpela z njim. Nikdar ni govoril o Mabelli, vendar je mislil gotovo pogosto nanjo, ker je sedel tako rad pod jagnjedom, kjer je videl prvičkrat prenežno Francozinjo. Le z Reziko sta se pomenila, kadar se je pripeljala rejena in oblastna iz Postojne na dom in stopila z Grgom preko nove brvi na otok. — Nekoč je odšel Grga in dolgo ga ni bilo nazaj, ko se je vrnil, ni odgovarjal na vprašanja. Berač Jožina je bil, ki je odkril Mihčevki Grgovo pot: Neslo ga je, da poizve, kako se godi nepozabljeni, da jo vidi še enkrat. Tam na Francoskem imajo zdaj kralja po božji postavi. Tista blede komisarjeva gospa ima zdaj lep grad in komisarju pravijo grof d'Auxerre. Hči pa ni tam z intendantom, ona ima drug lep grad v drugem kraju, v Vendeji se pravi, in Mabelli pravijo markiza. Grga jo je videl, ko je hodila po vrtu, ž njo Andrian, pred njo dva angelsko lepa otroka. Grga se ji ni pokazal. — Zdaj je sto let, kar je pretresla francoska vihra svet, Napoleonovi sodobniki so legli drug za drugim v grob, ž njimi mineva po reški dolini spomin na Francoze. V premskem gradu se sušijo orehi po sobah, kjer je bival francoski komisar, Mihčev rod je moral pustiti lepo domačijo, železnica je prepodila vozniške in pošte, prazna in tiha leži cesta ob Reki, klanjajo se vrbe in tožijo smreke, topol šumi topolu povest o komisarjevi hčeri.

Žalost.

Zložil G. Koritnik.

Jaz odhajam, daleč grem,
temne misli name čakajo,
v daljno tujino osamljenih duš
blodijo z mano in plakajo ...

Jaz vas ostavljam vesele dni,
jasno domovje otroške mladosti,
jaz vas ostavljam sirote v bridkosti,
v meni srca več in upanja ni ...

Ceste srebrne več niso zamé,
beli obrazi, prijazni pozdravi,
dom je moj v sinji, prostrani naravi,
strti od boli so moji ljudje.

In kolikor znancev v tujini imam,
kolikor v srcu nešteti bridkosti,
zoprni srcu vsi znani so gosti,
bratje vsi, ki za ime jim ne znam!

